

1. Identificación da programación
Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36011634	Politécnico de Vigo	Vigo	2023/2024

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
ELE	Electricidade e electrónica	CSELE01	Sistemas electrotécnicos e automatizados	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0528	Empresa e iniciativa emprendedora	2023/2024	50	53	63

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	FERNANDO MIGUEL OTERO FERNÁNDEZ
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

O módulo EIE, que ten como obxectivos xerais despertar no alumnado o interese polo mundo da empresa, achegalo aos instrumentos necesarios para a creación e a determinación da viabilidade da mesma.

O alumnado que acoden ao Politécnico son basicamente de Vigo e da área metropolitana. Unha zona con grandes posibilidades de crear novas empresas, pero tamén azoutada actualmente por unha profunda crise, especialmente no sector da construción e no comercio.

Pese a elo, sempre existen posibilidades de encetar novos negocios, mesmo incluso como alternativa ao desemprego existente nos sectores máis novos da poboación.

O currículo do módulo baséase no Deseño Curricular Base (DCB), establecido por decreto da Consellería de Educación. Os DCBs constitúen, por tanto, a fonte normativa na que os profesores debemos inspirarnos á hora de elaborar as nosas programacións de aula para cada módulo. Por outra banda, cómpre lembrar que os DCBs apróbanse en Galicia a partir do establecido con carácter xeral no Deseño Base de cada Título (DBT), establecido por Real Decreto emitido polo ministerio de Educación e con vixencia en toda España.

O currículo do módulo é común nos ciclos de FP Regrada, con independencia das cualificacións profesionais que se poidan adquirir coa obtención de cada título, e esta circunstancia posibilita a súa validación académica cando un alumno superou este módulo noutro ciclo formativo, xa sexa de grao medio ou superior.

OBXECTIVOS XERAIS:

Con suxeición á normativa legal que fixa os obxectivos xerais dos ciclos formativos que se imparten no IES Politécnico de Vigo e fixan as ensinanzas mínimas, e dos establecidos nesta Programación como particulares, tendo en conta a realidade do alumnado do Politécnico, particularizados en relación cos mínimos esixidos en cada unha das Unidades Didácticas que comprende, sinálanse como obxectivos xerais do módulo de Empresa e Iniciativa Emprendedora, os seguintes:

- Que o alumnado sexa capaz de recoñecer as oportunidades de aprendizaxe e emprego, analizando as ofertas e demandas do mercado laboral para xestionar a súa carreira profesional como autónomos ou pequenos empresarios.
- Que saiban recoñecer a existencia duns dereitos tanto como empresarios ou autónomos como en calidade de traballadores, así como o marco legal no que se desenvolve a actividade económica no marco democrático.
- Que entendan a cultura emprendedora como algo positivo para a sociedade e para o éxito persoal.
- Que sexan capaces de entender o que é a unha pequena empresa e a importancia da iniciativa individual para levala adiante.
- Que sexan conscientes da importancia da viabilidade dos proxectos empresariais e do concepto de risco como algo inevitable en toda iniciativa emprendedora.
- Que entendan o concepto de empresario e os requisitos e actitudes necesarias para desenvolver unha actividade empresarial.
- Que acaden elementos de xuízo para poder determinar cal é a forma xurídica máis axeitada a cada proxecto empresarial.
- Que identifiquen as funcións básicas da empresa.
- Que identifiquen os elementos do entorno dunha pequena empresa de fabricación mecánica.
- Que sexan capaces de valorar as obrigas mercantís e fiscais de cada forma de empresa.
- Que entendan a importancia das responsabilidades dos socios en relación coas formas xurídicas que a empresa revista.
- Que saiban manexar os conceptos mínimos para determinar a viabilidade dun proxecto empresarial mediante un estudo de viabilidade.
- Que saiban da existencia de diferentes axudas para a creación de empresas na súa localidade.
- Que se doten de elementos para entender en que consiste a organización da empresa.
- Que se familiaricen coa política de obxectivos das empresas e co funcionamento das técnicas de venda.
- Que acaden elementos necesarios para xestionar eficazmente os almacéns de mercadorías e materias primas.
- Que se conciencien da importancia da calidade da produción.

- Que se doten de criterios e métodos para a xestión dos recursos humanos, con referencia particular aos contratos, obrigas laborais, remuneración e marco de relacións laborais na empresa.
- Que se familiaricen cos procedementos, mecanismos e documentos administrativos.
- Que comprendan a importancia e a obriga da levanza da contabilidade.
- Que identifiquen formas de financiamento e tesourería na empresa.
- Que entendan a importancia da iniciativa na empresa tanto dende a posición de empresario como dende a de traballador.
- Que identifiquen o alcance do concepto: ámbito de dirección e organización do empresario.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Emprendemento, innovación e idea de negocio	Describir que implica ser un emprendedor/a, analizar as súas características, vantaxes e inconvenientes. Saber como definir unha idea de negocio e reflectila no modelo de negocio.	10	15
2	O contorno da empresa e o mercado.	Comprender que é unha empresa, as súas funcións e obxectivos. Clasificar os diferentes tipos de empresas. Analizar o contorno empresarial. Coñecer a organización humana dunha empresa. Valorar a importancia de ser unha empresa socialmente responsable.	20	30
3	Creación e posta en marcha dunha empresa.	Familiarizarse coa documentación comercial básica que se manexa nunha empresa e coas obrigas fiscais.	13	30
4	Financiamento, contabilidade e xestión da empresa.	Describir as opcións de financiamento dunha empresa.	20	25

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Emprendemento, innovación e idea de negocio	10

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Desenvolve o seu espírito emprendedor identificando as capacidades asociadas a el e definindo ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación e a creatividade.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícase o concepto de innovación e a súa relación co progreso da sociedade e o aumento no benestar dos individuos.
CA1.2 Analízase o concepto de cultura emprendedora e a súa importancia como dinamizador do mercado laboral e fonte de benestar social.
CA1.3 Valorouse a importancia da iniciativa individual, a creatividade, a formación, a responsabilidade e a colaboración como requisitos indispensables para ter éxito na actividade emprendedora.
CA1.4 Analizáronse as características das actividades emprendedoras no sector industrial relacionado cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados.
CA1.5 Valorouse o concepto de risco como elemento inevitable de toda actividade emprendedora.
CA1.6 Valoráronse ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación, pola creatividade e pola súa factibilidade.
CA1.7 Decidiuse a partir das ideas emprendedoras unha determinada idea de negocio do ámbito dos sistemas electrotécnicos e automatizados, que ha servir de punto de partida para a elaboración do proxecto empresarial.
CA1.8 Analízase a estrutura dun proxecto empresarial e valorouse a súa importancia como paso previo á creación dunha pequena empresa.

4.1.e) Contidos

Contidos
Innovación e desenvolvemento económico. Principais características da innovación na actividade relacionada cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados (materiais, tecnoloxía, organización da produción, etc.).
A cultura emprendedora na Unión Europea, en España e en Galicia.
Factores clave das persoas emprendedoras: iniciativa, creatividade, formación, responsabilidade e colaboración.
A actuación das persoas emprendedoras no sector industrial relacionado cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados.
O risco como factor inherente á actividade emprendedora.
Valoración do traballo por conta propia como fonte de realización persoal e social.
Ideas emprendedoras: fontes de ideas, maduración e avaliación destas.
Proxecto empresarial: importancia e utilidade, estrutura e aplicación no ámbito dos sistemas electrotécnicos e automatizados.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	O contorno da empresa e o mercado.	20

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Valorouse a importancia das pequenas e medianas empresas no tecido empresarial galego.
CA2.2 Analizouse o impacto ambiental da actividade empresarial e a necesidade de introducir criterios de sustentabilidade nos principios de actuación das empresas.
CA2.3 Identifícaronse os principais compoñentes do contorno xeral que rodea a empresa e, en especial, nos aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.
CA2.4 Apreciouse a influencia na actividade empresarial das relacións coa clientela, con provedores, coas administracións públicas, coas entidades financeiras e coa competencia como principais integrantes do contorno específico.
CA2.5 Determináronse os elementos do contorno xeral e específico dunha pequena ou mediana empresa do sector industrial relacionado cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados, en función da súa posible localización.
CA2.6 Analizouse o fenómeno da responsabilidade social das empresas e a súa importancia como un elemento da estratexia empresarial.
CA2.7 Valorouse a importancia do balance social dunha empresa relacionada cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados, e describíronse os principais custos sociais en que incorren estas empresas, así como os beneficios sociais que producen.
CA2.8 Identifícaronse, en empresas do sector industrial relacionado cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados, prácticas que incorporen valores éticos e sociais.
CA2.9 Definíronse os obxectivos empresariais incorporando valores éticos e sociais.
CA2.10 Analizáronse os conceptos de cultura empresarial, e de comunicación e imaxe corporativas, así como a súa relación cos obxectivos empresariais.
CA2.11 Describíronse as actividades e os procesos básicos que se realizan nunha empresa do sector industrial relacionado cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados, e delimitáronse as relacións de coordinación e dependencia dentro do sistema empres.
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.
CA2.12.1 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, localización e a responsabilidade social
CA2.12.2 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios

4.2.e) Contidos

Contidos
A empresa como sistema: concepto, funcións e clasificacións.
Análise do contorno xeral dunha pequena ou mediana empresa relacionada cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados: aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.
Análise do contorno específico dunha pequena ou mediana empresa de sistemas electrotécnicos e automatizados: clientes, provedores, administracións públicas, entidades financeiras e competencia.
Localización da empresa.
A persoa empresaria. Requisitos para o exercicio da actividade empresarial.

Contidos

Responsabilidade social da empresa e compromiso co desenvolvemento sustentable.

Cultura empresarial, e comunicación e imaxe corporativas.

Actividades e procesos básicos na empresa. Organización dos recursos dispoñibles. Externalización de actividades da empresa.

Descrición dos elementos e estratexias do plan de produción e do plan de márketing.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Creación e posta en marcha dunha empresa.	13

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Analízase o concepto de persoa empresaria, así como os requisitos que cómpren para desenvolver a actividade empresarial.
CA3.2 Analízanse as formas xurídicas da empresa e determinándose as vantaxes e as desvantaxes de cada unha en relación coa súa idea de negocio.
CA3.3 Valorouse a importancia das empresas de economía social no sector industrial relacionado cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados.
CA3.4 Especificouse o grao de responsabilidade legal das persoas propietarias da empresa en función da forma xurídica elixida.
CA3.5 Diferenciouse o tratamento fiscal establecido para cada forma xurídica de empresa.
CA3.6 Identifícanse os trámites esixidos pola lexislación para a constitución dunha pequena ou mediana empresa en función da súa forma xurídica.
CA3.7 Identifícanse as vías de asesoramento e xestión administrativa externas á hora de pór en marcha unha pequena ou mediana empresa.
CA3.8 Analízanse as axudas e subvencións para a creación e posta en marcha de empresas do sector industrial relacionados cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados, tendo en conta a súa localización.
CA3.9 Inclúese no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.
CA3.9.1 Inclúese no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica e os trámites administrativos de creación e posta en marcha dunha empresa
CA3.9.2 Inclúese no plan de empresa información relativa a axudas e subvencións disponibles para unha persoa emprendedora.

4.3.e) Contidos

Contidos
Formas xurídicas das empresas.
Responsabilidade legal do empresario.
A fiscalidade da empresa como variable para a elección da forma xurídica.
Proceso administrativo de constitución e posta en marcha dunha empresa.
Vías de asesoramento para a elaboración dun proxecto empresarial e para a posta en marcha da empresa.
Axudas e subvencións para a creación dunha empresa relacionada cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados.
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.
Plan de empresa: elección da forma xurídica e trámites administrativos para a creación e posta en marcha da empresa
Plan de empresa: xestión de axudas e subvencións

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Financiamento, contabilidade e xestión da empresa.	20

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Analizáronse os conceptos básicos de contabilidade, así como as técnicas de rexistro da información contable: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
CA4.2 Descríbironse as técnicas básicas de análise da información contable, en especial no referente ao equilibrio da estrutura financeira e á solvencia, á liquidez e á rendibilidade da empresa.
CA4.3 Definíronse as obrigas fiscais (declaración censual, IAE, liquidacións trimestrais, resumos anuais, etc.) dunha pequena e dunha mediana empresa relacionada cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados, e diferenciáronse os tipos de impostos no
CA4.4 Formalizouse con corrección, mediante procesos informáticos, a documentación básica de carácter comercial e contable (notas de pedido, albarás, facturas, recibos, cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio) para unha pequena e unha mediana empresa d
CA4.5 Elaborouse o plan financeiro e analizouse a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.
CA4.6 Analizáronse as fontes de financiamento nunha empresa do sector eléctrico

4.4.e) Contidos

Contidos
Análise das necesidades de investimento e das fontes de financiamento dunha pequena e dunha mediana empresa no sector industrial relacionado cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados.
Concepto e nocións básicas de contabilidade: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
Análise da información contable: equilibrio da estrutura financeira e ratios financeiras de solvencia, liquidez e rendibilidade da empresa.
Plan financeiro: estudo da viabilidade económica e financeira.
Obrigas fiscais dunha pequena e dunha mediana empresa.
Ciclo de xestión administrativa nunha empresa relacionada cos procesos de sistemas electrotécnicos e automatizados: documentos administrativos e documentos de pagamento.
Coidado na elaboración da documentación administrativo-financeira.

5. Mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

A avaliación positiva do módulo obterase a partir do 5, sendo a cualificación final unha puntuación entre 1 e 10, sen decimais e aplicando o criterio matemático do redondeo.

Para calcular a cualificación do alumnado, comprobarase o grao de consecución dos resultados de aprendizaxe, asignando unha cualificación en cada avaliación. As porcentaxes que se terán en conta á hora de cualificar son::

- Realización dunha proba escrita que avaliará os aspectos traballados en cada un dos trimestres. Esta proba escrita poderá conter casos prácticos, preguntas teóricas de resposta curta ou de resposta obxectiva. É preciso acadar unha nota mínima de 4 no exame para poder obter a avaliación positiva no trimestre. A nota deste apartado suporá un 40% da nota final.
- Realización do proxecto empresarial, individual ou grupalmente, e de diferentes actividades vinculadas a este, avaliadas mediante listas de cotexo ou táboas de observación. O alumnado entregará trimestralmente a parte do proxecto correspondente ao traballado durante ese período. É preciso acadar unha nota mínima de 4 nesta parte para poder obter a avaliación positiva no trimestre. A nota deste apartado suporá un 60% da nota.

A nota de cada avaliación parcial será o resultado da suma dos dous apartados (40% da proba escrita + 60% das actividades relacionadas co proxecto empresarial). Superará a avaliación parcial o alumnado que coma resultado final obteña coma mínimo a nota de 5.

Sen prexuízo das medidas disciplinarias axeitadas, o alumnado que incorra en calquera tipo de fraude nas probas realizadas, ou que cometa irregularidades como copiar os contidos dos traballos/tarefas, será cualificado como "non apto" nesa proba/traballo/tarefa.

A nota final do módulo, será a media das tres avaliacións parciais.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

O alumnado que non obteña a avaliación positiva do módulo terá que recuperar aqueles apartados que teña pendentes: Proxecto empresarial e/ou probas escritas. Chegada a fin do último trimestre, e antes da avaliación final, a xefatura de estudos marcará unhas datas para a realización de actividades de recuperación. O alumnado que non superara un ou varios dos trimestres poderá asistir a clase nos horarios marcados e o profesorado tentará resolver as súas dúbidas, realizará explicacións complementarias e dará exercicios de adestramento para axudar ao alumnado a superar o módulo. Todo isto cumprimentarase no informe individualizado de avaliación, no seu caso.

A xefatura de estudos fixará a data da avaliación final durante o mes de xuño. Esta avaliación realizarase mediante unha proba escrita que incluírá preguntas teóricas e exercicios de tipo práctico para o alumnado que teña pendente a recuperación dalgunha das probas escritas. O alumnado que teña pendente a parte do proxecto empresarial terá que facer unha nova entrega dos apartados indicados polo profesor.

Para poder superar o módulo, o alumnado deberá acadar unha nota mínima de 5 en cada unha dos apartados pendentes.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O alumnado que acumule un número de faltas de asistencia non xustificadas superior ao 10% das sesións de clase, perderá o dereito a avaliación continua. Neste módulo o número de faltas non xustificadas son 7 sesións.

A avaliación do alumnado que perda o dereito á avaliación continua consistirá na realización dunha proba escrita (preguntas de desenvolvemento, de tipo test e supostos prácticos) sobre todo o módulo e na entrega e presentación dun proxecto empresarial. A cualificación da proba escrita suporá un 50% da nota e a da presentación e entrega do proxecto empresarial suporá o 50% restante. Será necesario obter unha nota mínima de 4 en cada unha das partes e un 5 de media para superar o módulo.

O alumnado con perda de avaliación continua pode seguir asistindo a clases e presentar todos os traballos propostos para a súa cualificación pero non se terán en conta ata o momento en que se presente a proba. Todos os traballos terán que ser presentados de xeito individual.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

7.1. PROCEDIMENTO PARA O SEGUIMENTO DA PROGRAMACIÓN.

Para realizar o seguimento da programación, o profesorado empregará a ferramenta que ofrece a propia aplicación web para a elaboración da programación. Este seguimento ten como obxectivo comprobar se se vai cumprindo o programado, xustificar as posibles modificacións que tiveran que realizarse. O seguimento farase de xeito sistemático ao remate de cada unidade didáctica, aínda que poderá realizarse tamén noutros momentos en caso de considerarse necesario (dificultades particulares por parte do alumnado, perda de horas lectivas debido a unha circunstancia extraordinaria, ...)

7.2. AVALIACIÓN DA PROPIA PRÁCTICA DOCENTE.

Coa intención de mellorar a calidade da propia práctica docente e de proporcionar unha atención individualizada ao alumnado, realizarase unha avaliación trimestral de dita práctica. Estas avaliacións faranse principalmente de xeito escrito e garantindo o anonimato do alumnado, coa intención de favorecer a sinceridade das súas respostas. Excepcionalmente, ante dificultades ou eventuais conflitos que poidan darse na aula, poderán realizarse pequenas charlas ou debates orais para escoitar a opinión do alumnado sobre o desenvolvemento da programación. Nas enquisas trimestrais que se lle pasarán ao alumnado realizaranse preguntas sobre a metodoloxía empregada na aula, a atención prestada polo profesorado, a súa motivación cara o módulo de EIE ou a utilidade que lle ven ás competencias adquiridas neste módulo. O alumnado terá 5 opcións de resposta progresiva (1=completamente en desacordo, 2=en desacordo, 3=nin de acordo nin en desacordo, 4=de acordo, 5= moi de acordo) e un espazo de resposta aberta para realizar as súas propostas de mellora, que serán tidas en conta para a realización de eventuais modificacións.

Os resultados do alumnado, especialmente os do primeiro trimestre, tamén serán tidos en conta como método de avaliación da práctica docente. En caso de atoparnos cunha porcentaxe significativa do alumnado que non acadara os obxectivos no primeiro trimestre comezará un proceso de reflexión e de intervención que poderá supor eventuais modificacións na programación.

Finalizado o curso o profesor cumprimentará a Memoria Final do curso onde se recollerán todos os aspectos anteriores, e en especial as propostas de mellora.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

A diversidade preséntase no ámbito da formación en múltiples formas e vén expresada por unha serie circunstancias, tales como: coñecementos e experiencias persoais e laborais previas, motivacións e expectativas ante o aprendizaxe, intereses persoais, profesionais e vocacionais, competencias básicas e específicas, ritmos de traballo e de aprendizaxe, situacións persoais e familiares, habilidades e destrezas desenvolvidas, orixe nacional ou étnico diferenciador, contorna socioeconómica do lugar de re-sidencia, discapacidades físicas, psíquicas e/ou sensoriais ou sobredotación intelectual, entre outras.

Debemos contemplar a diversidade como fonte de oportunidades e de riqueza, centrándonos en adecuar os diversos aspectos metodolóxicos ás singularidades do noso alumnado.

Para iso, ao comezo do curso, levarase a cabo unha primeira recollida de datos académicos e de experiencia profesional proporcionada polos propios alumnos ao cubrir as fichas correspondentes. Coa mesma finalidade, ao inicio de curso, o profesor coordinarase co titor e co resto do equipo docente do grupo para recoller información sobre os coñecementos previos do alumnado durante as reunións de "avaliación inicial de ciclos". Así mesmo, valorará a información dos informes individualizados de avaliación da etapa anteriormente cursada, e consultará co departamento de Orientación en caso de detectar alumnos con necesidades educativas especiais ou que requiran apoio educativo específico.

Durante o curso, ao inicio de cada unidade didáctica, realizarase un cuestionario inicial ou formularase preguntas ao grupo de xeito oral, coa fin de identificar o nivel de coñecementos do alumnado a respecto da materia a impartir, téndoo en conta para adecuar os medios didácticos a utilizar.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Cómpre que calquera alumno ou alumna poida acadar os resultados de aprendizaxe do módulo, adoptando medidas de reforzo e apoio, pero sen que estas afecten, de forma significativa, á consecución dos resultados de aprendizaxe previstos para cada un dos módulos profesionais.

A diversidade preséntase no ámbito da formación en múltiples formas e vén expresada por unha serie circunstancias, tales como: coñecementos previos e experiencias persoais e laborais, motivacións e expectativas ante o aprendizaxe, interese persoais, profesionais e vocacionais, capacidades xerais ou diferenciadas, ritmos de traballo e de aprendizaxe, situacións persoais e familiares, habilidades e destrezas desenvolvidas, orixe nacional ou étnico diferenciador, contorna socioeconómica do lugar de residencia, discapacidades físicas, psíquicas e/ou sensoriais ou sobre dotación intelectual, entre outras.

Debemos contemplar a diversidade como fonte de oportunidades e de riqueza, centrándonos en adecuar os diversos aspectos metodolóxicos ás singularidades do noso alumnado.

Será preciso realizar unha avaliación inicial, coa amplitude que se considere necesaria, coa colaboración do departamento de orientación, para detectar ao alumnado con necesidades educativas especiais e as súas demandas específicas.

Tomando en consideración o establecido pola LOE e polo Decreto 114/2010 respecto á atención á diversidade, cómpre facer unha breve referencia á serie de medidas que teríamos en conta na atención a este tipo de alumnado:

- Medidas de acceso ao currículo para alumnos con deficiencias sensoriais ou físicas: entrega do material cun tamaño de fonte máis grande ou en soporte informático; permitirlles realizar exercicios, supostos e exames co emprego do ordenador e ferramentas informáticas.
- Agrupamentos: á hora de traballar en equipo, estes serán formados por alumnos con diversidade de competencias e motivacións, coa fin de que os alumnos se axuden entre si

- Adaptacións curriculares non significativas para aqueles alumnos con necesidades educativas especiais, co asesoramento do departamento de orientación e sen que afecten aos elementos pre-ceptivos do currículo.
- Actividades de ampliación e de investigación para aqueles alumnos que presenten un rendemento académico moi superior o resto do grupo: emprego das TICs e fomento da busca autónoma de información para resolver supostos e analizar a realidade sociolaboral.
- Medidas de reforzo educativo, tales como actividades graduadas segundo diferentes niveis, garantindo sempre a adquisición dos contidos mínimos; modificación da localización do alumno en clase; repetición individualizada dalgunhas explicacións ou potenciación da participación do alumno e a consecución de pequenos logros como elementos de motivación.

A experiencia dos últimos anos non vén indicando a necesidade de medidas especiais de atención á diversidade, máis alá dalgunha diferenza idiomática, en relación coa fala propia, isto é o galego, por parte de alumnado que procedía de países estranxeiros, de fala castelá. Tales diferenzas foron sempre resoltas acomodando puntualmente o vehículo de comunicación ás dificultades do alumno ou alumna e procurando espertar nel o interese e a apreciación do idioma galego.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

A LOE contempla na súa relación de principios da educación, a transmisión daqueles valores que favorecen a liberdade persoal, a responsabilidade, a cidadanía democrática, a solidariedade, a tolerancia, a igualdade, o respecto e a xustiza, que constitúen a base da vida en común.

Con esta referencia legal, debemos programar unha serie de temas e contidos a traballar de forma transversal a medida que imos abordando as distintas unidades didácticas do módulo. Deste xeito, procuraremos destacar uns determinados valores de forma simultánea a transmisión de coñecementos.

Con cada unha das conmemoracións establecidas no Calendario Escolar, o profesor ou profesora, poderá programar puntualmente actividades, temas ou charlas que, en colaboración coas establecidas pola Dirección do Instituto, contribúan a lograr os obxectivos marcados en relación coas mesmas.

Prestarase especial atención á celebración da Constitución, ao Día 1º de Maio, Día do Consumidor, Saúde, Europa, Medio Ambiente e Letras Galegas.

Algúns destes valores que deben ser transmitidos de forma transversal:

Día do emprendedor, prestarase atención á celebración de actos na localidade organizados por entidades empresariais, cámara de Comercio, Asociacións de emprendedores, etc, para fomentar o encontro con persoas dedicadas ao mundo do negocio, que poidan transmitir experiencias no campo da creación de empresas.

Educación ambiental, relacionada coas cuestións de desenvolvemento respectuoso co medio, xa que é preciso sensibilizar ao alumnado respecto á necesidade de empregar materiais e sistemas inocuos, de cara á favorecer unha protección do medio e un aumento nos niveis de calidade e seguridade.

Educación para a Saúde, presente en todos os ámbitos da vida: fabricar produtos sans, importancia dunha dieta san e equilibrada, valoración positiva do exercicio físico e do deporte, potenciación da protección ante as enfermidades de transmisión sexual, embarazos non desexados, tabaquismo, etc.

Igualdade de oportunidades / Rexeitamento do Sexismo / Multiculturalidade: fomentar unha posición actitudinal axeitada, ao longo de todo o curso, transmitindo a importancia de respectar ao outro con independencia da súa orixe, sexo, raza, orientación sexual, ideoloxía, relixión, etc. Así como valorar a diversidade cultural e humana como fonte de riqueza e non de conflito.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Para o presente curso preténdese realizar, como vén sendo habitual en cursos pasados, algunhas actividades que acheguen o alumnado ao mundo da empresa.

Neste sentido, poderán ser organizadas polo profesor ou profesora, en colaboración do Departamento de FOL e a Dirección do Centro, actividades complementarias tales como:

Charlas de fomento da iniciativa emprendedora.

Charla co responsable da algunha entidade financeira.

Visita a algún viveiro de empresa de CIFP do contorno.

Igualmente procurarase a participación nas actividades extraescolares organizadas polo centro e que deben figurar na programación xeral anual, aprobada polo Consello Escolar para realizar fóra de horario lectivo e de forma voluntaria, en colaboración coa Dirección e outros Departamentos. En particular naquelas que estean máis relacionadas co módulo de EIE, tales como: visita a feiras de produtos novedosos, que se organicen na comunidade galega ou fóra dela, sempre que exista orzamento para organizar os desprazamentos.

10.Outros apartados

10.1) INFORMACIÓN PROGRAMACIÓN

Ao comezo do curso o alumnado será informado da presente programación, e do número de unidades de que consta, así como dos contidos de cada unha delas e dos textos a utilizar para o estudo e preparación.

A programación será colgada na Aula Virtual para que estea a disposición do alumnado e na páxina web do centro.